

Nr. 193 din 31 mai 2024

Către: **PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**
COMISIA ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ ȘI
DEZVOLTARE REGIONALĂ
COMISIA ELECTORALĂ CENTRALĂ
CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
Copie: Membrilor CALM

ADRESARE

privind previzibilitatea și certitudinea aplicării legislației noi privind încetarea înainte de termen a mandatului aleșilor locali

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), în rezultatul adresărilor membrilor CALM, **solicită interpretarea și/sau explicarea/clarificarea aplicării noilor prevederi ale Legii nr. 335/2023 pentru modificarea unor acte normative**. Prevederile în cauză, în procesul aplicării, au adus și continuă să aducă distorsiuni și incertitudini privind situațiile de încetare înainte de termen a mandatului alesului local, în special având ca temei actele de constatare ale Autorității Naționale de Integritate (ANI), inclusiv în pofida voinței alegătorului (ca bază a puterii de stat) de acordare deja a unui nou mandat, nerespectarea procedurii de încetare a raporturilor de serviciu, cu „trecerea automată„ la alegeri noi, deși juridic alesul local fiind încă în funcție, etc. În rezultat, suntem în prezența a cel puțin 3 situații grave din punct de vedere a unor fundamente a constituționalității și legalității:

- 1) **aplicarea retroactivă a legii;**
- 2) aplicarea sancțiunii în condiții mai aspre, fără garantarea efectivă a drepturilor și intereselor legitime, **adică practic aplicarea retroactivă a unei sancțiuni mai aspre;**
- 3) previzibilitatea și claritatea reglementărilor legale - **principiul securității juridice.**

Ținem să atenționăm că în practică se aplică retroactiv prevederi care au intrat în vigoare ulterior situației de fapt constatate, care efectiv sancționează demnitarul public și alt ales local în condiții mai aspre: încetarea mandatului prin metode indirecte (introducerea conceptului contradictoriu și unilateral de „încetare de drept a mandatului”), contrar principiului stabilității raporturilor juridice și posibilității adresatului de a-și apăra drepturile și interesele legitime.

Respectiv conform art. 22 și 76 din Constituția Republicii Moldova „nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos”, iar „nepublicarea legii atrage inexistența acesteia”. Respectiv procedurile de organizare abuzivă a alegerilor noi conform Legii nr. 335/2023, fără desființarea în modul stabilit a raporturilor de serviciu existente, efectiv duc la aplicarea unei sancțiuni în condiții mai aspre, incerte din punct de vedere a raporturilor de serviciu, fără mijloace efective de garantare a respectării drepturilor și intereselor legitime.

De asemenea art. 30 (Securitatea raporturilor juridice) din Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018 prevede că „autoritățile publice nu pot întreprinde măsuri cu efect retroactiv, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, și „nu pot întreprinde măsuri care să afecteze situațiile juridice definitive sau drepturile dobândite, decât în situații în care, în condițiile stabilite de lege, acest lucru este absolut necesar pentru interesul public”. Respectiv Legea nr. 335/2023 pentru modificarea unor acte normative, care introduce procedurile defavorabile menționate de organizare doar a alegerilor noi, fără clarificarea situației juridice până la capăt, nu conține prevederi privind aplicarea acestora cu efect retroactiv (*notă*: și nici nu ar putea deoarece agravează per ansamblu situația adresatului), respectiv procedurile în speță trebuie aplicate de ANI și organul electoral pentru actele de constatare aprobate după intrarea în vigoare a Legii nr. 335/2023, adică după 30 noiembrie 2023.

Cele constatate se încadrează în limitele prevederilor art. 73 alin. (3) și (4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, care concretizează prevederile constituționale menționate mai sus: „actul normativ produce efecte doar cât este în vigoare și, de regulă, nu poate fi retroactiv sau ultraactiv. *Au efect retroactiv doar actele normative prin care se stabilesc sancțiuni mai blânde.*”.

Cele menționate implică o ordine firească de aplicare a procedurilor în vigoare la data adoptării actului de constatare a ANI.

Evident, raporturile de serviciu implică *un act juridic ce confirmă apariția raporturilor și cel puțin un act similar de încetare înainte de termen a raporturilor de serviciu*, aplicabil și în cazul mandatului alesului local. Conform art. 6 alin. (2) din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică „în cazul în care ocuparea funcției de demnitate publică are loc prin alegeri, temeiul legal al apariției raportului de exercitare a funcției este validarea mandatului de către autoritatea competentă, dacă legea specială nu prevede altfel”. Respectiv pentru desființarea/încetarea raporturilor de serviciu, indiferent de motive, este necesar cel puțin același act al autorității competente, altfel raporturile de exercitare a funcției continuă și chiar se creează o incertitudine și conflict dintre alesul local în exercițiu și potențialul nou ales local. Cu alte cuvinte, se impune respectarea principiului securității juridice și prevederilor valabilității actelor administrative prevăzute de art.30 și art. 139 alin. (3) din Codul administrativ al RM, nr. 116/2018 cum ar

fi: „un act administrativ individual rămâne valabil atâta timp cât nu este retras, revocat sau anulat într-un alt mod ori nu s-a consumat prin expirarea timpului sau într-un alt mod”.

Ținând cont de cele menționate, CALM propune următoarele opțiuni:

1. De adoptat o lege de interpretare a prevederilor Art. III Legii nr. 335/2023 pentru modificarea unor acte normative prin care se menționează că „prevederile legii se aplică situațiilor apărute după intrarea în vigoare a legii, iar actele și situațiile apărute până la intrare a legii se soluționează conform prevederilor în vigoare la acea dată. În toate situațiile organizarea alegerilor noi/încadrarea în funcție trebuie să fie precedată de procedura legală de încetare a mandatului/raporturilor de serviciu.”.

2. De adoptat o lege de modificare a art. III din Legea nr. 335/2023 pentru modificarea unor acte normative, conform următorului cuprins:

„Art. III. - (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se aplică situațiilor apărute după intrarea în vigoare a legii.

(2) Actele și situațiile apărute până la intrare a prezentei legi se soluționează conform prevederilor în vigoare la acea dată.

(3) În toate situațiile organizarea alegerilor noi/încadrarea în funcție trebuie să fie precedată de procedura legală de încetare a mandatului/raporturilor de serviciu.”.

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

Exec: V. Rusu, expert CALM
tel. 0795 88 165; 022 22 35 09